

**ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ
ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН**

«УХВАЛЕНО»

Вченою радою Інституту
сільськогосподарської мікробіології та
агропромислового виробництва НААН
Протокол № 10 від 24.12.2019

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом директора ІСМАВ НААН
від 26.12, 2019 р. № 84 и

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту
сільськогосподарської мікробіології та
агропромислового виробництва НААН

А.М. Москаленко

**КОДЕКС
АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН**

Якісна зміна наукової сфери та системи вищої освіти вимагає розроблення нових підходів до проведення досліджень, навчання та викладання, утвердження чесності та етичних цінностей в науковій діяльності та освітньому процесі, створення нових механізмів побудови комунікації в наукових установах та закладах вищої освіти, що сприятиме формуванню високої академічної культури, носіями якої будуть наукові та науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти.

Наукові, науково-педагогічні працівники, співробітники, аспіранти, здобувачі та інші особи, які працюють або навчаються в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН, свідомо приймають цей Кодекс з метою:

- визначення принципів і встановлення норм академічної доброчесності як невід'ємної складової професійної етики та корпоративної культури;
- формування сприятливого академічного середовища для забезпечення високоякісного науково-дослідного та освітнього процесу, отримання вагомих наукових результатів, що містять об'єктивну новизну, встановлення взаємодовіри і взаємоповаги між всіма членами колективу, адміністрацією та особами, які здійснюють наукову діяльність та/або навчаються;
- забезпечення всебічного розвитку інтелектуального, професійного та особистісного потенціалу всіх працівників Інституту.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН розроблено у відповідності з нормами загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу Вченого України, Статуту Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН, Правил внутрішнього трудового розпорядку працівників ІСМАВ НААН, а також із використанням досвіду провідних зарубіжних і вітчизняних вищих навчальних закладів і рекомендацій SAIUP - Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні, що реалізується Американськими радами за підтримки посольства США в Україні спільно з Міністерством освіти і науки України.

1.2. Кодекс академічної доброчесності визначає правила і норми академічної доброчесності, етичної поведінки, професійного спілкування

працівників та аспірантів, що навчаються в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН.

1.3 Кодекс академічної доброчесності спрямований на дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН, зокрема науковій, освітній, виховній, управлінській, а також на підтримку сприятливого морально-психологічного клімату в колективі.

1.4. Наукові та науково-педагогічні працівники Інституту сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН зобов'язані дотримуватися в освітньому процесі та науковій діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти спираючись на принципи:

- законності та верховенства права;
- свободи та людської гідності;
- патріотизму та служіння українському народові;
- професіоналізму та компетентності;
- чесності та порядності;
- справедливості та толерантності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги та взаємної довіри;
- відкритості та прозорості;
- колегіальності та демократичності;
- самовдосконалення і саморозвитку;
- персональної відповідальності та роботи на результат;
- неухильного дотримання правил і норм цього Кодексу.

II. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

2.1. Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими та педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання в аспірантурі;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат - оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

2.5. Система запобігання та виявлення академічного плагіату в Інституті:

- включення до освітніх програм підготовки аспірантів занять з академічної доброчесності;

- виконання навчальних завдань, проведення поточного та підсумкового контролю результатів навчання з використанням переважно самостійних (індивідуальних) форм роботи;

- поступова переорієнтація на виконання контрольних робіт у вигляді проєктів, що унеможливить компіляцію та плагіат;

- посилений контроль завідувачів відділів і лабораторій, наукових керівників дисертаційних робіт, членів екзаменаційних комісій щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо;

- перевірка (вибіркова чи суцільна) дисертаційних робіт на предмет академічного плагіату;

- створення електронного репозитарію дисертаційних робіт.

- висока вимогливість і принциповість наукових керівників і наукових консультантів щодо неприпустимості академічного плагіату у дисертаційних дослідженнях докторів філософії і докторів наук.

2.6. Під час атестаційного процесу здобувачів наукових ступенів у спеціалізованій вченій раді Інституту (у разі її створення):

- експертна оцінка та (або) технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату в дисертаційних дослідженнях, підготовлених до захисту;

- висока вимогливість і принциповість наукових керівників (консультантів), завідувачів відділів і лабораторій, що рекомендували дисертацію, членів комісії з попереднього розгляду дисертацій у спеціалізованій вченій раді щодо недопущення наявності у тексті дисертаційної роботи несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату).

2.7. У роботі редакційних колегій міжвідомчого тематичного наукового збірника "Сільськогосподарська мікробіологія" та інших наукових видань, засновником яких є ІСМАВ НААН є:

- посилення вимогливості до процесу рецензування статей, що надходять до редколегій, у частині експертної (із залученням членів редколегій, зовнішніх експертів, запровадження процедур «сліпого» рецензування) та програмної перевірки поданих матеріалів на предмет академічного плагіату;

- підвищення особистої відповідальності головного редактора та відповідального секретаря редакційної колегії за недопущення академічного плагіату в наукових виданнях Інституту.

III. НОРМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Для наукових та науково-педагогічних працівників ІСМАВ НААН

- є гідним:

- сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення і доручення керівництва, не допускати зловживання та неефективного використання державної і комунальної власності;

- постійно підвищувати професійну кваліфікацію, застосовуючи у своїй діяльності інноваційні науково-освітні методи та технології;

- сумлінно ставитися до наукового і навчального процесу, форм контролю, об'єктивно та неупереджено оцінювати знання та вміння осіб, що навчаються;

- дотримуватися загально визнаних етичних норм поведінки, бути ввічливим у стосунках з колегами, аспірантами, керівниками і підлеглими;

- із толерантністю та повагою ставитися до колег та осіб, що працюють в науковій сфері або навчаються, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної приналежності;

- сприяти творчій активності аспірантів, заохочувати і підтримувати будь-яку діяльність, пов'язану з системою аспірантського самоврядування, покращенням культурного життя та іміджу Інституту. Враховувати пропозиції аспіратів щодо форм та методів навчання;

- не розголошувати і не використовувати в інший спосіб конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом, або інформації особистого характеру, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових та професійних повноважень;

- нести моральну відповідальність за наслідки своїх досліджень, що можуть впливати на природне середовище і розвиток людства;

- сприяти практичній реалізації результатів своєї роботи задля покращення життя суспільства, збереження культурно-історичної спадщини, раціонального використання природних ресурсів тощо;

- чинити опір псевдонауці, виступати проти проявів академічної недоброчесності;

- захищати свободу наукового пошуку, протидіяти втручанню влади та чиновників у наукові дослідження, а також їх упередженому впливу на характер отримуваних у дослідженнях даних та результатів;

- спиратися на міжнародні та національні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності та авторського права;

- дбайливо ставитися до бібліотечних, документальних та інших;

- матеріальних фондів і ресурсів Інституту, а також проявляти увагу до раціонального використання енергоносіїв Інституту, протидіяти актам вандалізму на території Інституту;

- самостійно оцінювати правомірність наданих керівництвом рішень чи доручень та можливу шкоду, що була завдана у процесі виконання таких рішень чи доручень. Утримуватися від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать законам, незважаючи на приватні інтереси;

- негайно повідомляти керівництву у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які учасник академічної спільноти вважає незаконними;

- уникати приватного інтересу та конфлікту інтересів;

-є неприйнятним:

- допускати порушення навчального процесу, його недостатнє науково-методичне забезпечення;

- не дотримуватися вимог контракту та виконання індивідуального робочого плану;

- запізнюватися на заняття або пропускати їх без поважних причин;

- встановлювати з особами, що навчаються, стосунки неформального характеру;

- допускати некоректне, зневажливе ставлення до аспірантів, колег та співробітників;

- вдаватися до форм академічного шахрайства, академічного плагіату та інших форм прояву академічної недоброчесності;

- зловживати владою, впливом або службовим становищем;

- провокувати підкупом;

- допускати факти службового підроблення та службової недбалості;

- приймати пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди чи подарунків службовою особою;

- брати та пропонувати хабарі та (або) здійснювати будь-які інші корупційні дії;

- свідомо порушувати нормативні та розпорядчі документи Інституту (Статуту та Правил внутрішнього трудового розпорядку працівників, даного

кодексу, поточних положень, наказів та розпоряджень) та чинного законодавства України.

3.2. Для здобувачів вищої освіти та інших осіб, що навчаються в ІСМАВ НААН

- є гідним:

- поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших;

- відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами;

- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

- ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на інші сторонні речі;

- активно займатися самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань;

- ефективно розподіляти час на пошук і вивчення матеріалів, необхідних для підготовки якомога якісної роботи (практичної, лабораторної, курсової, дипломної тощо);

- чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного, семестрового і підсумкового контролю, докладати зусиль до своєчасного виконання всіх завдань;

- використовувати у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та грамотно посилатися на них;

- подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;

- у разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звертатись до інших співробітників Інституту за допомогою, яка є у межах прийняттого (щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо);

- інформувати наукових та науково-педагогічних працівників та осіб, що навчаються про неприпустимість порушення норм і правил академічної доброчесності;

- є неприйнятним:

- виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників викладацького складу або адміністрації;

- запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин;

- під час навчального процесу використовувати джерела інформації (підказки, книги, методичні посібники, телефони, планшети тощо) недозволені викладачем;

- просити, надавати та одержувати допомогу від третіх осіб (у тому числі і в якості підставних) при проходженні поточного, модульного, семестрового і підсумкового контролю;

- використовувати родинні або службові зв'язки для отримання позитивної або вищої оцінки;

- здійснювати або заохочувати будь-якими способами зміну отриманої академічної оцінки;

- надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб;

- вносити до списку авторів публікацій осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів;

- фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням у науковій та дисертаційній роботі;

- отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній або дослідницькій діяльності;

- брати участь у будь-якій іншій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМАКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. За порушення академічної доброчесності наукові та науково педагогічні працівники ІСМАВ НААН можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

4.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти, що навчаються в ІСМАВ НААН, можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з аспірантури;

- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

4.3. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

V. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОТРИМАННЯ КОДЕКСУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здійснюється Вченою радою ІСМАВ НААН.

5.2. Вчена рада відповідає за моніторинг дотримання членами академічної спільноти положень Кодексу академічної доброчесності ІСМАВ НААН.

5.3. У своїй діяльності Вчена рада керується нормами загальнолюдської моралі та етики, Конституцією України, Законами України, постановами Верховної ради України, указами Президента України, нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України, наказами і розпорядженнями Міністерства освіти і науки України та Національної академії аграрних наук України, Статутом ІСМАВ НААН та цим Кодексом.

5.4. Вчена рада має право:

- одержувати, розглядати, здійснювати аналіз заяв щодо порушення Кодексу академічної доброчесності та готувати відповідні висновки;
- залучати до своєї роботи експертів з тієї чи іншої галузі, а також використовувати технічні й програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- проводити інформаційну роботу щодо популяризації принципів академічної доброчесності та професійної етики викладачів та аспіратів;
- ініціювати, проводити та підтримувати дослідження з академічної доброчесності, якості освіти та наукової діяльності;
- готувати пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності в освітню та наукову діяльність Інституту;

- надавати рекомендації та консультації щодо способів і шляхів більш ефективного дотримання положень Кодексу.

5.5. До числа членів Вченої ради для дотримання Кодексу академічної доброчесності можуть входити керівники структурних підрозділів Інституту.

5.6. При розгляді конкретної справи залучається голова Ради молодих вчених, який представляє особу, відносно якої розглядається питання порушення Кодексу академічної доброчесності. Голова Ради молодих вчених не залучається, якщо зазначена особа не є аспірантом.

5.7. Засідання Вченої ради є правомочним, а рішення вважається прийнятним, якщо в ньому взяло участь не менше 2/3 членів ради і більше половини з присутніх проголосувало «за» чи «проти» нього.

5.8. На засідання Вченої ради запрошуються заявник та особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення Кодексу академічної доброчесності. При неявці останньої засідання переноситься з письмовим попередженням цієї особи (не пізніше, ніж за три робочі дні) про дату, місце і час проведення наступного засідання. У разі повторної неявки засідання проводиться за відсутності особи, щодо якої розглядається питання порушення Кодексу академічної доброчесності.

5.9. За результатами проведених засідань Вчена рада готує вмотивовані рішення у вигляді затверджених висновків «Про порушення норм Кодексу академічної доброчесності ІСМАВ НААН» чи «Спростування фактів щодо порушення норм Кодексу академічної доброчесності ІСМАВ НААН». Вищевказані висновки Вченої ради носять рекомендаційний характер та подаються директору Інституту для подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру. У разі встановлення у діях учасників освітньо-наукового процесу фактів порушення чинного законодавства останній негайно повідомляє про це відповідні органи.

5.10. Будь-який учасник академічної спільноти, якому стали відомі факти порушення норм Кодексу академічної доброчесності чи підготовки про можливість такого порушення, повинен звернутися до голови або секретаря Ради з письмовою заявою на ім'я її голови. У заяві обов'язково зазначаються особисті дані заявника (П.І.Б., контактні дані: адреса, телефон, місце роботи, посада, курс, група, особистий підпис). Анонімні заяви чи заяви, викладені в некоректній формі, Вченою радою не розглядаються.

5.11. Працівники та особи, що навчаються, які володіють інформацією щодо підозри можливого порушення норм Кодексу академічної доброчесності, але не мають достатніх підстав для написання заяви або мають вагання щодо можливості вчинення ними дій, які в подальшому можуть бути кваліфіковані як порушення норм Кодексу академічної доброчесності, можуть звернутися до членів Вченої ради за консультацією.

VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Кодекс академічної доброчесності ІСМАВ НААН ухвалюється Вченою радою.

6.2. Кодекс академічної доброчесності набирає чинності з моменту схвалення його більшістю членів Вченої ради та оприлюднення на офіційному сайті ІСМАВ НААН.

6.3. Всі працівники та особи, що навчаються, повинні знати і дотримуватися принципів і норм Кодексу академічної доброчесності. Незнання цих норм не може слугувати виправданням щодо його порушення.

6.4. Зміни і доповнення до Кодексу академічної доброчесності виносяться на розгляд Вченої ради за пропозиціями методичної комісії, профспілки ІСМАВ НААН, Ради молодих вчених.